

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trestný čin poškozování věřitele

Statistiky[1] ukazují, že finanční kriminalita v podobě páchaní trestného činu poškozování věřitele vykazuje v posledních letech trvale rostoucí trend. Uvedené může být dáno také tím, že přibývá úpadkových situací dlužníků v souvislosti s nimiž se lze mnohdy setkat se snahou vyvádět aktiva mimo sféru věřitelů. Daná skutková podstata má význam nejen při potírání finanční kriminality a nekalých praktik v oblasti podnikání, ale i v rámci kultivace finančního trhu a ochrany majetkových zájmů věřitelů.

Právní rámec

Trestný čin poškozování věřitele upravuje § 222 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“). Spolu s dalšími skutkovými podstatami zakotvenými zejména v § 220 až 224 TZ, tvoří tzv. úpadkovou trestní agendu, jejímž cílem je chránit věřitele před úmyslným zkrácením jejich práv na plnění ze strany dlužníků či třetích osob. Ustanovení navazuje na právní úpravu § 256 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon.

Účelem ustanovení je především ochrana integrity majetkových vztahů mezi věřiteli a dlužníkem, neboť podstatou trestného činu je „*poškozovací jednání směřující sice vůči majetku dlužníka, ale v konečném důsledku poškozující majetek věřitelů, do něhož se nedostane odpovídajícího plnění z majetku dlužníka*“[2].

Základní skutkové podstaty

Právní norma je rozdělena do čtyř odstavců, z nichž první dva obsahují základní skutkové podstaty.

První základní skutková podstata směřuje na případy, kdy **pachatel trestného činu poškodí vlastního věřitele tím, že byť i jen částečně zmaří jeho uspokojení**. V bodech a) až g) zákon uvádí taxativní výčet jednání, jimiž může ke zmíněnému zmaření dojít. Jsou jimi situace, kdy pachatel a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku; b) postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného; c) zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme; d) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek; e) předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti; f) předstírá splnění závazku, nebo g) předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik.

Znění druhého odstavce cílí na případy, kdy se **pachatel dopouští jednání, jehož důsledkem je byť i jen částečné zmaření uspokojení cizího věřitele**. Skutkovou podstatu naplňuje osoba odlišná od dlužníka či osoby za něj jednající. Zákonodárce přitom možnosti protiprávního jednání zúžil na situace, kdy pachatel a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní, byť i jen část majetku dlužníka, nebo b) k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku nebo existující právo nebo pohledávku ve vyšší hodnotě či lepším pořadí, než jaké má.

V obou případech je k naplnění znaků skutkové podstaty nezbytné, aby byla protiprávním jednáním

na cizím majetku způsobena škoda nikoliv malá, tj. škoda dosahující nejméně 50.000 Kč[3].

Kvalifikované skutkové podstaty

Ve zbývajících odstavcích zákonodárce stanoví okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby. Jedná se o případy, kdy pachatel způsobí škodu značnou[4] nebo získá činem pro sebe či pro jiného značný prospěch, popř. způsobí škodu velkého rozsahu[5], získá činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí svým protiprávním jednáním jinému úpadek.

Pachatel a jeho zavinění

Pachatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Pachatel jedná úmyslně s cílem poškodit věřitele[6], resp. pachatel jedná buď v úmyslu vyhnout se plnému uspokojení (svého či cizího) věřitele, anebo činí reálné či fiktivní dispozice s majetkem, ač si musí být vědom toho, že jeho jednání může mít naznačený následek, a pro případ, že jej způsobí, je s ním srozuměn.[7]

Předpoklady trestní odpovědnosti

U § 222 odst. 1 TZ je zásadním předpokladem vzniku trestní odpovědnosti pachatele **závazkový právní vztah mezi dlužníkem a věřitelem**, jehož existenci a obsah soud v trestním řízení vždy samostatně posoudí jako předběžnou otázku, neboť se jedná o podklad pro rozhodnutí o vině obviněného.[8] To platí i tehdy, byl-li závazkový právní vztah již dříve deklarován pravomocným rozhodnutím civilního soudu, které však nemá konstitutivní účinky. Protiprávní jednání směřuje proti pohledávce věřitele, tedy osobě s právem na plnění vůči pachateli (dlužníkovi), a to bez ohledu na to, zda závazek vznikl ze smlouvy či jiné zákonné skutečnosti[9]; povaha závazkového vztahu je irelevantní, může být jak soukromoprávní povahy (např. nárok na úhradu kupní ceny), tak veřejnoprávní povahy (např. pojistné na sociální zabezpečení).

Předpokladem trestní odpovědnosti u § 222 odst. 2 TZ je skutečnost, že pachatelem je osoba odlišná od dlužníka, přičemž není dále podstatné, zda dlužník o jejím jednání či jeho povaze ví.[10]

Souvislost s insolvenčním řízením

Podle doktríny je trestný čin poškození věřitele dle prvního odstavce dokonán (uspokojení pohledávky věřitele je byt zčásti zmařeno), není-li pachatel (dlužník) již v důsledku dříve zmíněného jednání schopen splnit pohledávku věřitele v celém rozsahu a dlužník již nemá vliv ani na to, zda byla nebo bude pohledávka věřitele splněna jinak než z dlužníkovy majetku (např. na základě ručení, zástavního práva, atd.). Uvedené platí i v případě, je-li současně vedle trestního řízení proti dlužníkovi vedeno insolvenční řízení, přičemž *„není třeba vyčkávat na ukončení insolvenčního (resp. konkursního) řízení, neboť stanovení výše škody způsobené trestným činem poškození věřitele je předběžnou otázkou podle § 9 odst. 1 TrŘ týkající se viny obviněného. Případné výsledky insolvenčního (konkursního) řízení však mají význam z hlediska rozhodnutí o výši náhrady škody jednotlivým poškozeným věřitelům (§ 228 a 229 TrŘ) - viz přiměřeně R 39/2008-II.“*[11]

Uplatnění v praxi

Popisovaný trestný čin je uplatnitelný v široké sféře podnikání a má významný potenciál v boji s finanční kriminalitou - předmětná skutková podstata může sankcionovat negativní jevy v bankovním sektoru (nakládání s pohledávkami vkladatelů jakožto věřitelů nevhodným způsobem), na kapitálovém trhu, stejně jako například v oblasti kolektivního investování, kde se uplatňují závazkové právní vztahy mezi investory a obchodníky s cennými papíry, představiteli investičních společností a investičních fondů, atd.[12]

Protiprávní jednání mající za cíl odčerpání aktiv použitelných k úhradě dluhů, popř. zatížení majetku právy třetích osob na úkor věřitelů mohou představovat například

- pochybné převody majetku, které se sice navenek jeví jako legální, avšak v konečném důsledku poškozují majetek dlužníka – prodej aktiv za nepřiměřeně nízkou cenu, nákup bezcenných aktiv za nepřiměřeně vysokou cenu, účelové vyčlenění majetku do svěřenského fondu[13], poskytnutí neúročených „záloh“ na budoucí nejisté plnění, vyvádění majetku[14], převzetí cizích závazků bez smysluplného důvodu, zatížení jediného relevantního majetku[15];
- smyšlené převody majetku, které se ve skutečnosti nerealizovaly[16], předstírání existence dluhů vůči spřízněným osobám, účelové nadhodnocení výše dluhů nebo nároků třetích osob vůči dlužníkovi, vyplácení vysokých částek jiným subjektům za tzv. poradenskou nebo podobnou činnost, která nikdy nebyla poskytnuta;
- formální převod podílu ve společnosti na osobu neschopnou vedení účetnictví a účelové zatajení účetní evidence[17], vyhotovení falešných dokladů o splnění dluhu dlužníkem a jejich předložení ve vykonávacím soudním řízení;
- neřádné zaúčtování přírůstku majetku či jiné machinace v účetnictví za účelem deklarování legálního odlivu majetku a následné fingování úpadkové situace dlužníka, jakož i výkaz nižších bilančních hodnot oproti skutečnosti.

Závěr

Trestný čin poškození věřitele je důležitým nástrojem ochrany majetkových práv věřitelů. Potírání protiprávního jednání vedoucího k poškození věřitelů by mělo přispět mimo jiné také ke kultivaci finančního trhu jako takového. Právní úprava klade důraz na potírání úmyslného maření (buť částečného) uspokojení pohledávek a umožňuje postih jak dlužníka, tak třetích osob, které se takového jednání dopouští.

Mgr. Kateřina Kösslerová

Advokátka

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363

e-mail: info@klblegal.cz

---

[1] K dispozici >>> [zde](#).

[2] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2841, marg. č. 1.

[3] § 138 odst. 1 písm. b) TZ.

[4] Dle § 138 odst. 1 písm. d) TZ škoda činí nejméně 1.000.000 Kč.

[5] Dle § 138 odst. 1 písm. e) TZ škoda činí nejméně 10.000.000 Kč.

[6] KANDOVÁ, Katarína, ČEP, David. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, [online], marg. č. 82.

[7] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2851, marg. č. 8.

[8] Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25.10.2007, sp. zn. 10 To 286/2007.

[9] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, [online], marg. č. 2.

[10] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, [online], marg. č. 9.

[11] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2844–2845, marg. č. 3.

[12] PÚRY, František. § 222 [Poškození věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2849–2850, marg. č. 6.

[13] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.1.2022, sp. zn. 5 Tdo 1273/2021.

[14] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2024, sp. zn. 5 Tdo 312/2024.

[15] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2015, sp. zn. 5 Tdo 1300/2015.

[16] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.10.2017, sp. zn. 5 Tdo 1039/2017.

[17] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.12.2020, sp. zn. 5 Tdo 1262/2020.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžitě pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)